

Jaap Maandag: een leven lang bloembollen

Schilderen met plantaardig materiaal

Hij zit al zijn leven lang in de bloembollen. Jaap Maandag kreeg de liefde voor het hoveniersvak met de paplepel ingegoten en de bloembol is daar onlosmakelijk mee verbonden. 65 jaar is hij nu, maar nog lang niet van plan zijn gereedschap op te bergen. "Ik wil nog wel een jaartje of tien bezig zijn, lekker een beetje met bloembollen knoeien."

Zonder plant geen hoveniersbedrijf, zonder bloembol geen plant. Maar toch is het basisingrediënt van het vak lang een ondergeschoven kindje geweest. Pas de laatste jaren is de bloembol aan een opmars bezig. Bollen in diverse maten en soorten zijn steeds meer bepalend in tuin en woonomgeving en ook in het openbaar groen komt het gebruik vaker voor. Niet voor niets nam VHG-voorzitter Bert Gijsberts vorige maand een informatiemap over de toepassing van bloembollen in ontvangst (zie kader, -red.). Voor Jaap Maandag van Maandag Hoveniersbedrijf in Oegstgeest

Jaap Maandag

(onder de rook van Leiden, -red.) is het allemaal niets nieuws. Al jaren maakt hij gebruik van de vele voordelen die bloembollen bieden. "Als je vroeg in het jaar al bloei in de tuin wilt hebben, ontcom je er niet aan. Zoveel bloeit er namelijk niet van januari tot april. Daarom vind ik het echt zonde dat bollen zo weinig worden toegepast."

Vakantiegevoel

Maandag is er een van de oude stempel: zijn bedrijf bestiert hij vanuit huis, zijn klantenkring bestaat uitsluitend uit particulieren die ook nog eens vrijwel allemaal in de directe omgeving wonen. Een bedrijfswebsite is er niet, adverteren hoeft niet:

mond-tot-mondreclame levert nog altijd het beste resultaat op. Bovendien zijn Maandags klanten trouw: "Sommigen ken ik al 45 jaar. Die geef ik 365 dagen per jaar een vakantiegevoel, want daar draait het om als ik een tuin aanleg. Tekeningen maak ik vrijwel niet, af een toe schets ik alleen iets met potlood. Ik ben vertrouwd in de kleine ruimte en zet in overleg met de klant iets moois neer. Ik zie mezelf vooral als een hulp bij het realiseren van hun droomtuin. Aan trends doe ik niet mee maar duurzaam werken doe ik al jaren, bijvoorbeeld door tegels her te gebruiken. Als ik nieuwe nodig heb zoek ik daar gewoon een passende kleur bij uit."

Bloembolweetjes

- Een lekkernij is het niet, maar sommige bloembollen zijn best te eten zegt Jaap Maandag: "Mijn schoonvader heeft 45 jaar bij een bollenbedrijf gewerkt en in de hongerwinter aten ze tulpenbollen. De lekkerste was, je gelooft het niet, de Oranje-Nassaubol. Krokusbollen zijn ook eetbaar, narcissen en hyacinten absoluut niet. Die zijn giftig en moeten zelfs op een aparte plaats worden bewaard."
- Een veelgemaakte fout, door particulieren én hoveniers, is dat er te laat wordt gedacht aan de toepassing van bollen. "Na de zomer ben je eigenlijk al te laat", aldus Jacqueline van der Kloet. "De catalogi van bloembollenleveranciers komen in juli uit. Dat is het moment om bestellingen te plaatsen omdat er dan de meeste keus is."
- Een tweede fout volgens Jacqueline van der Kloet, is het gebruik van teveel soorten bloembollen in te kleine ruimten. "Het is beter om op zeker te spelen en te kiezen voor ween paar soorten in grote aantallen. Zeker als je pas begint met het gebruik van bollen."

Frans Roozen: "We willen vuurwerk in de tuin"

Voorzitter Sjaak Langeslag van de KAVB (Koninklijke Algemeene Vereniging voor Bloembollencultuur), reikte vorige maand de eerste informatiemap over de toepassing van bloembollen uit aan VHG-voorzitter Bert Gijsberts. Het belangrijkste doel van de map (met daarin inspiratie en informatie in een rijk geïllustreerd boek en op twee DVD's) is meer duidelijkheid scheppen over het gebruik van bloembollen. Het Internationaal Bloembollen Centrum (IBC) verzorgt de internationale promotie van bloembollen voor Nederlandse kwekers en -handelaren en is verantwoordelijk voor de totstandkoming van de brochure. Directeur Frans Roozen: "Hoveniers en tuinarchitecten blijken het gebruik van bloembollen vooral als te ingewikkeld te zien. Maar dat is een traditioneel, achterhaald beeld. Omgaan met bloembollen is al lang geen geval meer van één keer planten en het niet meer terugzien. Er zijn volop voorbeelden van meer veelzijdig gebruik. Bloembollen zorgen voor kleur in het voorjaar, waar het normaal gesproken in de tuin maar een saai bedoeling is. Je maakt er de tuin stukken gevarieerder meer. Er mag wel wat meer vuurwerk in de tuin komen en dat lukt met bloembollen."

Het Internationaal Bloembollen Centrum heeft inmiddels zo'n 1.200 tuinarchitecten, hoveniers en tuinbouwscholen een voorbeeld van de inhoud van de informatiemap gestuurd. De volledige map is gratis te bestellen via www.bulbsonline.org of telefonisch (0252) 62 89 60.

Jacqueline van der Kloet: "Verrijking voor de tuin"

Groenontwerper en beplantingsspecialist Jacqueline van der Kloet heeft een eigen bureau dat gespecialiseerd is in het maken van tuinontwerpen en bijzondere beplantingsplannen. Daarbij richt ze zich op vaste planten en combinaties daarvan, bloembollen en combinaties daarvan en onderlinge combinaties tussen vaste planten en bloembollen. Van der Kloet heeft een aantal boeken geschreven, waaronder over bloembollen. Net als Jaap Maandag merkt de beplantingsspecialist dat veel hoveniers de bloembol links laten liggen: "Daarmee wordt de bol onrecht aangedaan. Hoveniers ervaren het als extra werk waar veel onderhoud bij komt kijken, maar dat is een houding die vaak berust op onwetendheid. Ze hikken aan tegen het tijdsaspect, maar er zijn genoeg bloembollen die geschikt zijn voor meerjarenbloei of verwildering. Omgaan met bloembollen is net zo moeilijk of gemakkelijk als je het zelf wilt maken. Sommige bollen zijn probleemloos te planten, anderen vereisen meer aandacht. Maar het is vrij eenvoudig om iets moois te creëren. Het is echt een verrijking voor een tuin. Met bloembollen komt het voorjaar zomaar zes tot acht weken naar voren." Van der Kloet is zeer te spreken over de nieuwe informatiemap. "Maar nu moeten de hoveniers er nog mee aan de slag. Uit ervaring weet ik dat tuineigenaren soms wat huiverig tegenover de suggestie staan om bloembollen te gebruiken, maar dat je ze meekrijgt als je zelf enthousiast bent."

geworden – niet meer. "Als ik ze tegenkom zeggen ze: 'Daar heb je hem weer met z'n bollen'. Ach, het zij zo. Sommigen zien me meer als liefhebber dan als professional en nemen me niet serieus. Maar zij straten een tuin, planten een paar bomen, wat dakplanten en boomstruiken en komen niet meer terug. Ik ben altijd benieuwd hoe iets dat ik heb aangelegd, er jaren later uitziet. Mijn klanten hebben vertrouwen in mij, die schrikken ervan als ze horen dat ik al 65 ben

en er dus misschien mee op zal houden. Het zijn eigenlijk meer vrienden dan klanten, die ik een herkenbare, eigen tuin geef. Inspiratie doe ik op door naar de Keukenhof te gaan. Inderdaad, soms zie ik daar wel eens hoe het beter kan, maar ik ontdek er ook mogelijkheden die er zijn voor grote oppervlaktes. Daarom zou ik zeggen: 'speel met bloembollen, gooi het door elkaar en kijk wat ervan komt'. Het is eigenlijk schilderen met plantaardig materiaal." ■

Sluimerend

Maandag senior startte het bedrijf precies 75 jaar geleden, de laatste jaren zet junior de zaak zonder personeel voort. Hoewel het einde van Maandag Hoveniersbedrijf bij gebrek aan opvolgers in zicht is, wil Jaap van stoppen nog niet weten. "Ik wil nog wel een jaar of tien met het vak bezig zijn en een beetje met bloembollen knoeien." Bloembollen zijn dan 's mans lust en leven. "Ik heb altijd bollen in voorraad. 's Avonds maak ik een assortiment voor de klant klaar waar ik de volgende dag mee aan de slag ga. Het liefst natuurlijk in oktober en november, want dan heb je in het voorjaar het beste resultaat. Die bollen planten, dat vergt kennis. Ik maak kleine groepen van een breed assortiment die tussen de vaste planten uit moeten komen. Met het gebruik van bloembollen in combinatie met vaste planten heb je vrijwel het hele jaar bloeimogelijkheden. Ook in de winter, als wintergroen belangrijk is. En dan bedoel ik geen coniferen, maar hagen van taxus en buxus. En wat te denken van heesters en dansende alliums boven de vaste planten in mei en juni."

Onderschatten

Tot zijn spijt ziet Maandag dat zijn collega's de bloembol onderschatten. "Het lijkt wel alsof de liefhebberij er sowieso een beetje uitgaat in ons vak. Jonge hoveniers zijn alleen maar aan het straten en timmeren, terwijl ze met plantjes bezig zouden moeten zijn. Bollen gebruiken is natuurlijk een tijdrovend klusje: ieder bolletje moet je met twee vingers op de juiste plek in de grond duwen en veel collega's hebben daar geen zin in. Dat vind ik jammer, want door het planten van bollen jaag je de winter de deur uit. Misschien is het ook een gebrek aan interesse, of het verdient niet genoeg. Gelukkig zie je de laatste jaren dankzij de technologische ontwikkelingen wel een toename in het gebruik van bloembollen in 't openbaar groen. Daar ben ik écht blij mee."

Vrienden

Pogingen om collega's te overtuigen van de voordelen van de bloembol onderneemt Maandag – door schade en schande wijs